

κληρονόμοις καί διαδόχοις αὐτῶν ... Καί ἵνα κατά τοῦ παρόντος ἐγγράφου μὴ πῆσιν ἢ ἐλθοῦσιν οὐδέποτε τὸν μέλλοντα κερῶν κατεναντίας αὐτῶ, ὑπεσχέθησαν διὰ μέρος αὐτῶν καί τῶν κληρονόμων αὐτῶν εἰς πῖνῃ καὶ ὑποπῖνῃς ἡπέρπιρων πεντήκοντα, τὴν μὲν ἡμῖν ἐκ ταύτης τῆς πινῆς ζημηοῦσθω ὁ μὴ στέργων πρὸς τὸ μέρος τὸ στέργοντι τὴν δὲ ἑτέραν ἡμῖν εἰς τὴν δουκικὴν καὶ αὐθεντικὴν ἡμῶν κόρτην. Καί τῆς πινῆς ταύτης πληρουμένης ἢ καὶ ἀπληρότου ἢ χαριτομένης ἀφεθίσης, τὸ παρὸν ἐγγράφον μενέτω ἐν τι αὐτοῦ εἰσχύϊ στερεῶν καὶ ἀπαρασάλευτον. Ἐπὶ τούτης καὶ σωματικῶς ὄρκον ἐπίησαν εἰς τὰ ἅγια τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλια ἔμπροσθεν εἰς τὴν ἀλλήν κυρ Ἰωάννου τοῦ Καβάσιλλα, εἰς χορίον τοῦ Παλεοχορίου νήσου Κορυφῶν, τοῦ ἔχην, κρατῆν καὶ στέργην τὸ παρὸν νομικῶτον ἐγγράφον στερεῶν, ἀλλιθές καὶ ἀπαρασάλευτον. Ἔτσι δὲ ὁ προηριμένος κυρ Ἰωάννης ὁ Καβάσιλλας, Γεώργιος καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Σταματοῦ ἀπετάγισαν παραγραφὰς φόβου, δόλου καὶ δηναστίας, λύμπελλον καὶ περικούλλον καὶ παντίαν ἑτέραν δίκην τὴν βοηθοῦσαν αὐτῶν, καὶ τὸν νόμον τὸν λέγοντα ὅτι γινεκῇ ἀπόταξης μὴ χριζέτω. Ἔτι καὶ πᾶσας τὰς ἐξόδους ἅσπερ ἐμελεν πῆσῃ ὁ στέργων πρὸς τὸ μέρος τὸ μὴ στέργοντι ἐν κόρτη ἢ ἐξοθεν κόρτης δίκῃ ἐγκαλεσμῶ καὶ αὐτὸ ζημιοθήσεται ἥσα χορῆς λόγου καὶ προφάσεως ...».

6α

1395-1496. Νοταριακά ἐγγράφα. Μεθώνη, Ναύπακτος, Πάτρα.

E. Gerland, *Neue Quellen zur Geschichte des lateinischen Erzbistums Patras*, Leipzig 1903, σ. 181-184 αρ. 6.5-6.6, σ. 194-197 αρ. 6.10-6.11, σ. 217-218 αρ. 6.18, σ. 235-241 αρ. 6.27-6.28.

ΔΩΡΕΑ ΕΝ ΖΩΗ

1397, 5 Μαΐου

«Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀμήν.

Κωνσταντῖνος ἱερεὺς ὁ Τοῦρας ἀμπέλιον ἔχων εἰς τὸν Λόγκον φράγγον εἰς τόπον τῆς κούρτης διὰ δεκατίαν καὶ μόνην· ὁποῖον ἀμπέλιον καὶ πᾶν, εἴτι δίκαιον ἔχω ἐν αὐτῶ, μὴ ἔκ τινος βίας ἢ ἀνάγκης, ἀλλ' ἐξ οἰκείου μου καλοῦ καὶ εὐδιαθέτου θελήματός τε καὶ προαιρέσεως ἐπιδίδωμι χάριν ψυχικῆς μου σωτηρίας καὶ μνημοσύνης μου πρὸς Νικόλαον τὸν υἱὸν Ἰωάννου τοῦ Ἀλληλούια, ἅτε δὴ γράμματα μνύμενος καὶ ἐν προσδοκίᾳ ἱερωσύνης караδοκούμενος. ἐπιδίδωμι δὲ εἰς κληρονομίαν αὐτοῦ διηνεκῇ καὶ ἀναφαίρετον, ἵν' ἀπεντεῦθεν ἔχει καὶ οἰκοδεσποτεῖ καὶ νέμεται ὡς οἰκεῖον κτῆμα καὶ ἰδιαίτατον, καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ πᾶσαν καὶ παντοίαν εἰσφορὰν καὶ ἐπικαρπίαν ἀπολαμβάνειν ὡς ἴδιος καὶ γνήσιος οἰκοκύριος, ἔτι δὲ ἐπ' ἀδείας καὶ ἐλευθερίας ἔχειν, κατέχειν, πωλεῖν, χαρίζειν, προικοδοτεῖν, εἰς θεῖους καὶ ἱεροὺς ναοὺς ἀφιερεῖν, ὑπὲρ ψυχικῆς σωτηρίας διδόναι καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ποιεῖν ἐπ' αὐτῶ, εἴτι ἄρα καὶ βούλεται, καθὼς οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ νόμοι διαγορεύουσι τοῖς δεσπόταις ποιεῖν ἐν τοῖς αὐτῶν κτήμασί τε καὶ πράγμασι μὴ παρὰ τινος τὸ σύνολον κωλυόμενος ἢ τὸ τυχὸν ἐμποδιζόμενος. εἰ δὲ ποτε καιροῖς ἢ χρόνοις μετὰμελος ἐγενόμην ἐγὼ ἢ τις ἄλλος ἀντὶ ἐμοῦ ἢ τῶν ἐξ ἐμοῦ καὶ ἡβουλήθημεν ἐνοχλῆσαι ἢ ἀνακράξαι τὸν εἰρημένον Νικόλαον ἢ τοὺς κληρονομοδιαδόχους αὐτοῦ ἔνεκεν τοῦ τοιοῦδε ἀμπελίου εἰς τὸ ἐξῶσαι αὐτοὺς, οὐ μόνον ἵνα μὴ εἰσηκουώμεθαι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ παντὸς συλλόγου καὶ

κριτηρίου ἐκδιωκόμεθεν καὶ ἐμένωμεν κατακεκριμένοι πρὸς τούτοις νὰ ἐπίπτωμεν καὶ εἰς ποινὴν ὑπερπέρων ἑκατὸν, τὰ ἡμιση εἰς τὴν κούρτην τοῦ αὐθέντου τοῦ μητροπολίτου καὶ τὰ ἡμιση εἰς τὴν μερίαν, καὶ πάλιν τὸ δίκαιον νὰ εἶχεν ὁ εἰρημένος Νικόλαος ἐν τῷ δηλωθέντι ἀμπελῶνι καὶ οἱ κληρονομοδιάδοχοι αὐτοῦ μετὰ πάσης πληροφορίας. τούτου γὰρ χάριν καὶ τὸ παρὸν γράμμα ἐγένετο ἐν τῷ ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως ἔτει ατζζ, ἰνδικτιῶνος ε̄, ἐν μηνὶ Μαίῳ ε̄ ἐνώπιον καὶ μαρτύρων Μανουήλ τοῦ Θεριανοῦ, Κωνσταντίνου τοῦ Λαυρακοστόμου, Ἀλυσάνδρου τοῦ Κακωνά, Ντεφρὲ τοῦ Θεοδωριτζοπούλου, Νικολάου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀλυσανδροπούλων καὶ Ἀνδρέου τοῦ Ληστοπούλου. ὅπερ καὶ ἐβουλλώθη μετὰ τῆς ἡμετέρας βούλλης καὶ ἐπεδόθη τῷ ἄνωθεν ἤδη διαληφθέντι Νικολάῳ τῷ υἱῷ Ἰωάννου τοῦ Ἀλληλούια εἰς βεβαίωσιν καὶ σύστασιν αὐτοῦ καὶ πάντων τῶν ὁρώντων καὶ ἀκουόντων ἀσφάλειαν.

(Σημεῖον νομικοῦ.) Καὶ ἐγὼ Θεόδωρος ἱερεὺς ὁ Πίγκης, ἐξ αὐθεντικῆς δυνάμεως νομικὸς ὢν Παλαιῶν Πατρῶν, ταῦτα πάντα οἰκεία μου χειρὶ ἔγραψα καὶ ὑπέγραψα καὶ δῆλα τοῖς πᾶσιν ἐποιησάμην καὶ διὰ τοῦ παρόντος μου τοῦδε σημείου ἐπεσφραγισάμην παρακληθεὶς ὑπ' αὐτῶν».

ΠΑΚΤΩΣΗ

1404, 9 Ιανουαρίου

«Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀμήν.

Γαλβάν[ο] δὲ Στάμπις ἐξάμπελον εὐρὼν εἰς τὸ σταθμὸν, ὅπερ κατέχω, τὸ λεγόμενον Παλουκιάνικον, ὅπερ ἐπεκράτει Ἰωάννης ὁ Ἀλληλούιας, τῷ χρόνῳ ἤδη διαφθαρὲν καὶ εἰς ἀπορίαν ἀποκλίναντα καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἔστρεφεν αὐτὸ πρὸς με, διὸ οὐδὲν τον ἀβαντζάριζεν. ἐγὼ δὲ διὰ τὸ συμφέρον τῆς εἰρημένης στάλης καὶ ἵνα μὴ τελέως ἐρημωθῇ καὶ ἀσύμφορον διατελῇ, πακτόνῳ αὐτὸ πρὸς τὸν εἰρημένον Ἰωάννην τὸν Ἀλληλούια, ὡς ἵνα ἐπιμεληθῇ καὶ καλλιεργήσῃ καὶ ἀναστήσῃ αὐτὸ, καὶ ἔχειν ἐν κληρονομίᾳ αὐτοῦ ἀναφαιρέτῳ, ἐπιδίδειν τε κατ' ἔτος πρὸς με καὶ τοὺς ἐμοὺς διαδόχους ἕνεκεν τούτου τῇ ἐορτῇ τοῦ μεγάλου πάσχα κριὸν ἓνα καὶ οὐχὶ πλέον, πληροῖν δὲ καὶ τὴν δεκατίαν μόνος ἀπὸ τῆς ἐπικαρπίας τοῦ ἀμπελίου εἰς τὴν κούρτην ἀπὸ δὲ τὰς εὐρισκομένας ἐλαίας ἀρτίως καὶ δένδρα ἕτερα, ἵνα μεριζώμεθεν αὐτὰ ἐξ ἴσου· εἰ δὲ καὶ προσαναστήσῃ ἕτερα δένδρα ἐκεῖσε αὐτός, νὰ εἶναι διὰ λόγου του εἰς τὴν νομὴν καὶ κατάστασιν τοῦ ἀμπελίου. καὶ ἰδοὺ ἀπὸ τοῦ νῦν ἔχει ὁ δηλωθεὶς Ἰωάννης ὁ Ἀλληλούιας τὸ αὐτὸ ἐξάμπελον κατὰ τὴν ἄνωθεν περιλογὴν ἐν παντοίᾳ αὐτοῦ δεσποτεία καὶ κυριότητι, ὥστε κατέχειν καὶ οἰκοδεσποτεῖν αὐτὸ ἐν κληρονομίᾳ διηνεκῇ καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ πᾶσαν καὶ παντοίαν πρόσοδον καὶ ἐπικαρπίαν ἀπολαμβάνειν ἐλευθερίως ὡς οἰκεῖον κτῆμα καὶ ἰδιαίτατον, ἀρκούμενος εἰς τὴν ἄνωθεν συμπεφωνημένην νομὴν τοῦ ἐνὸς κριοῦ κατ' ἔτος ἐν τῷ μεγάλῳ πάσχα καὶ τῆς δεκατίας ἐν τῇ κούρτῃ, μὴ πλέον παρὰ τινος συνωθούμενος ἢ ἀπαιτούμενος, ἀλλ' ἐν τούτοις διαμένειν ἀνενόχλητος πάντα καὶ ἀνεπηρέαστος, ἔχων παντοίαν ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν μετὰ τοῦ κατέχειν, ἔτι καὶ πωλεῖν, χαρίζειν, προικοδοτεῖν, ἀντικαταλλάττειν, εἰς θεῖους κ. τ. λ. οὗ δὴ χάριν καὶ τὸ παρὸν γράμμα γεγονέναι ἐποίησα ἐν τῷ ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως ἔτει αὐδ, ἰνδικτιῶνος ιβ̄, ἐν μηνὶ Ἰαννουαρίου θ̄, ἐνώπιον καὶ μαρτύρων Κωνσταντίνου τοῦ Λαυρακοστόμου, Κωνσταντίνου τοῦ Σπανοπούλου, Ματθαίου ντὲ Κανιὸτ, Νικολάου τοῦ Πίγκη καὶ ἐτέρων τῶν ἐκεῖσε εὐρεθέντων. ὅπερ καὶ ἐβουλλώθη μετὰ τῆς ἡμετέρας βούλλης καὶ ἐπεδόθη τῷ ἄνωθεν ἤδη διαληφθέντι Ἰωάννῃ τῷ Ἀλληλούια εἰς σύστασιν

αὐτοῦ καὶ διαμονὴν διηνεκῇ, βεβαίωσίν τε καὶ ἀσφάλειαν ἀναμφί[λεκτ]ον πάντων τῶν τὰ τοιαῦτα ὁρῶντων καὶ ἀκουόντων.

(Σημεῖον τοῦ νομικοῦ.) Καὶ ἐγὼ Θεόδωρος ἱερεὺς ὁ Πίγκης ἐξ αὐθεντικῆς δυνάμεως νομικὸς ὢν Παλαιῶν Πατρῶν ταῦτα πάντα οἰκεία μου χειρὶ ἔγραψα καὶ ὑπέγραψα καὶ δῆλα τοῖς πᾶσιν ἐποίησάμην καὶ διὰ τοῦ παρόντος μου τοῦδε σημείου ἐπεσφραγισάμην παρακληθεῖς ὑπ' αὐτῶν».

ΧΡΕΩΣΤΙΚΟ ΟΜΟΛΟΓΟ ΜΕ ΣΥΣΤΑΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ
ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΤΟΥ

1496, 1η Μαΐου

«† Ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ ἀμήν. $\overline{\alpha\upsilon\tau\eta\varsigma}$, ἰνδικτιῶνος $\overline{\iota\delta}$, Μαΐου $\overline{\alpha}$, εἰς τὴν Ναυπάκτον ἔγουν εἰς τὸν λιμένα.

Παρήσαν σωματικῶς μὲν ἄνδρας δεῖ Φραντζέσι ὁ ἀπὸ τῆς Μεθώνης, νῦν δὲ εὐρισκόμενος ἐν Ναυπάκτῳ, καὶ κῦρ Γεώργιος ὁ Μελέτης ὁ ἀπὸ τὸ Ἀνάπλιον. εἶπε δὲ ὁ εἰρημένος μὲν ἄνδρας δεῖ Φραντζέσι, ὅτι ὡς ἐπίτροπος, [ὅπου ἐν] τοῦ μὲν Ἀντωνίου Τέστα τοῦ ποτε μὲν Ἰάκουμον, κατὰ πῶς φαίνεται ἢ ἐπιτροπικῇ ἀπὸ τὸ ῥίζι μὲν τὸ τοῦ Ἀναπλίου, γινόμενῃ εἰς τὰς $\overline{\kappa\eta}$ τοῦ νῦν παρελθόντος Ἀπριλλίου εἰς τὸ Ἀνάπλιον, γυρεύοντας τὸν εἰρημένον κῦρ Γεώργιον [τὸν] Μελέτην φλωρία ἐνενήντα ἔξ καὶ ἄσπρα σαράντα τρία, ὅπου χρεωστεῖ τὸν εἰρημένον μὲν ἄνδρας δεῖ Φραντζέσι. ὅποιά εἰσι δι' ἄριστον ἀπολογαριασμόν, ὅπου εἶχαν ἀντάμα, νὰ κάμουν. εἶπε δὲ ὁ εἰρημένος κῦρ Γεώργιος Μελέτης, ὅτι διὰ τῶν εἰρημένων ἄνωθεν φλωρίων τῶν ἐνενήντα ἔξ καὶ ἄσπρων σαράντα τριῶν ὀμπλιγάζεται αὐτὸς καὶ ὀμπλιγᾷ καὶ πάντα τὰ καλὰ τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα, ὅθεν εὐρίσκονται, καὶ τοὺς χρεωφειλέτας αὐτοῦ τοὺς εὐρισκόμενους εἰς τὸ Ἀνάπλιον, εἰς τὴν Ἀθήνα καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου ἔχει πράγματα καὶ χρεωφειλέτας. οὕτως ὀμπλιγᾷ ἀκόμα καὶ τὰ παιδία του· ὁμοῦ τὰ καθόλου γεγραμμένα ὀμπλιγᾷ ἕως τελείαν ἀποπληρωμὴν καὶ ἐξόφλησιν τῶν εἰρημένων ἐνενήντα ἔξ φλωρίων καὶ τῶν σαράντα τριῶν ἄσπρων. ὅποιον χρέος νὰ ὀφείλῃ ὁ εἰρημένος κῦρ Γεώργιος ὁ Μελέτης, νὰ πληρώσῃ καὶ νὰ ἐξοφλήσῃ αὐτὸ πρὸς τὸν εἰρημένον ἄνωθεν μὲν ἄνδρας δεῖ Φραντζέσι δι' ὅλου τοῦ νῦν ἐρχομένου Σεπτεμβρίου, δίδοντας κατὰ τὸ παρὸν ὁ εἰρημένος κῦρ Γεώργιος ὁ Μελέτης ἔγουν τοῦ μὲν ἄνδρας δεῖ Φραντζέσι, ὡς ἐπίτροπος, ὅπου ἐν, φλωρία εἴκοσι. ἅτινα εἴκοσι φλωρία ἔλαβεν ταῦτα ὁ μὲν ἄνδρας δεῖ Φραντζέσι. τὰ δὲ ἐναπολειφθέντα νὰ δώσῃ καὶ νὰ πληρώσῃ αὐτὰ εἰς τὸ ἄνωθεν γεγραμμένον τέρμινον. [εἰ δὲ οὐδὲν πληρώσῃ αὐτὰ εἰς τὸ εἰρημένον τέρμινον], νὰ ἔχῃ πᾶσαν ἄδειαν ὁ εἰρημένος μὲν ἄνδρας δεῖ Φραντζέσι, νὰ σφίξῃ καὶ νὰ στρέψῃ καὶ νὰ περιορίσῃ τοῦ εἰρημένου κῦρ Γεωργίου τοῦ Μελέτου τὰ παντοῖα καλὰ αὐτοῦ, τὰ ἄνωθεν εἰρημένα, ὅθεν εὐρίσκονται. ἔτι εἶπεν ὁ εἰρημένος κῦρ Γεώργιος ὁ Μελέτης ὁ ἀπὸ τὸ Ἀνάπλιον, ὅτι ἔστοντας εἰς τὸ Ἀνάπλιον ὁ εἰρημένος κῦρ Γεώργιος ὁ Μελέτης εἶπεν ἐκεῖσε ἔμπροσθεν παρακαλεσμένων μαρτύρων, τοῦ εὐγενοῦς μὲν ἄγγελου Κερίνη καὶ κῦρ Λινάρδου τοῦ Μεντζολά, ὅπως ὀμπλιγᾷ ἐκεῖ εἰς τὸ Ἀνάπλιον τοῦ εἰρημένου μὲν ἄνδρας δεῖ Φραντζέσι τὰ καθόλου αὐτοῦ σπαρτὰ, ὅθεν εὐρίσκονται, ἔτι τε καὶ τοὺς χρεωφειλέτας αὐτοῦ. αἱ ὁποῖαι ὀμπλιγατζίονες θέλει καὶ στέργει καὶ βεβαιοῖ ὁ εἰρημένος κῦρ Γεώργιος ὁ Μελέτης, [καὶ] ἐκείνην, ὅπου εἶπεν εἰς τὸ Ἀνάπλιον, καὶ ταύτην, ἣν ἐποίησεν εἰς τὴν Ναυπάκτον.

Εἰς ἀσφάλειαν ἐποίησεν τὸ παρὸν γράμμα ἐν Ναυπάκτῳ, ἐνώπιον καὶ παρακληθέντων μαρτύρων, κῦρ Χριστόφалу Φαλιερ, κῦρ Γεωργίου τοῦ Γκρεκοπούλου καὶ κῦρ Νικολάου τοῦ Βορίση.

(Σημείον τοῦ νοταρίου.) Ἰωάννης ὁ Ἀργὺν τῇ δυνάμει δεσποτικῇ νοτάριος ὧν φανερός ἐγραψα καὶ ὑπέγραψα ἐν Ναυπάκτῳ, ἐν ᾧ ἐτέθη καὶ τὸ παρὸν σημεῖον ...»

7

1400-1494. Νοταριακές πράξεις. Κέρκυρα.

Σ. Καρύδης, «Ἀντίγραφα νοταριακῶν πράξεων τοῦ 15^{ου} αἰ. στὰ κατὰστιχα τοῦ Κερκυραίου νοταρίου ἱερέα Σταματίου Κοντομάρη», *Παρνασσός* 41 (1999), σ. 164 -169, αρ. 1-3.

8

1414-1789. Νοταριακές πράξεις. Κέρκυρα.

Χρύσα Μαλτέζου, «Ἀρχειακές μαρτυρίες γιὰ πέντε μεταβυζαντινοὺς ναοὺς τῆς Κέρκυρας», στον τόμο *Εὐφρόσυον*, τ. I, σ. 316-319.

9

1417. Διαθήκη (ιδιωτικό δικαιοπρακτικό έγγραφο). Κρήτη.

E. L e g r a n d, «Testament de Nil Damilas», *Revue des Études Grecques* 4 (1891), σ. 180-181.

9α

1430. Διαταγή οθωμανοῦ αξιωματούχου. Ἰωάννινα.

A. R i g o, «Lo Horismòs di Sinân Pascià, la presa di Ioannina (1430) e la «dettera» del sultano Murâd II», *Θησαυρίσματα* 28 (1998), σ. 62.

9β

1432. Νοταριακό έγγραφο. Κέρκυρα.

Σ. Ασωνίτης, «Ἐγγραφα αναφερόμενα στην εκκλησιαστική περιουσία στην Παλαιόπολη τῆς Κέρκυρας κατὰ τὸ 14^ο καὶ 15^ο αἰ.», *Εῶα καὶ Ἑσπέρια* 3 (1996-1997), σ. 29-32, αρ. 3.

10

1436. Διαθήκη (ιδιωτικό δικαιοπρακτικό έγγραφο). Χάνδακας.

Μ. Μανούσας, «Ἡ διαθήκη τοῦ Ἀγγελοῦ Ἀκοτάντου 1436, ἀγνώστου Κρητικοῦ ζωγράφου», *ΔΧΑΕ* 2 (1960-1961), σ. 146-149, αρ. 2.